

Jaarverslag 2014

Inhoud

1. Vereniging	4
<i>Leden</i>	4
<i>Bestuur</i>	4
<i>Verenigingsbureau</i>	5
<i>Contact met de leden</i>	5
<i>Bijeenkomsten</i>	5
<i>Informatie en communicatie</i>	7
<i>Publiek debat</i>	8
<i>Samenwerkingsverbanden</i>	8
2. Beweging	11
<i>De idee</i>	11
<i>Uitgangspunten</i>	11
<i>Activiteiten</i>	12
3. Academie	14
<i>Doelstelling</i>	14
<i>Uitvoering</i>	14
<i>Reliëf aanpak</i>	14
<i>Open Inschrijving</i>	15
<i>Trainingswinkel</i>	15
<i>Scholing</i>	15
<i>Coaching</i>	16
<i>Projecten</i>	16
<i>Advies</i>	16
<i>Klanten</i>	16
<i>Kwaliteit</i>	16
<i>Medewerkers</i>	16
<i>Omzet</i>	17
4. Financieel jaarverslag	18
Bijlagen	20
<i>Bijlage 1: Realisatie activiteitenplan 2014</i>	21
<i>Bijlage 2: Samenstelling organen van Reliëf</i>	23
<i>Bijlage 3: Publicaties</i>	25

Woord vooraf

‘In 2014 heeft Reliëf weer met hart en ziel gewerkt om de aandacht voor identiteit, ethiek en zingeving in de zorg te bevorderen. Met tal van bijeenkomsten, publicaties, scholing en advies hebben we de bestuurders van onze leden en de zorgprofessionals die werkzaam zijn in hun organisaties kunnen ondersteunen bij het belangrijke werk dat zij doen.

Het is in onze tijd niet vanzelfsprekend om bezieling, ethiek en zingeving te zien als de kern van het werk in onze samenleving. Denken in termen van economische utiliteit rukt op, ook in het maatschappelijk middenveld. Aan de andere kant constateer ik met genoegen dat in onze samenleving de roep om een heroriëntatie op morele waarden en op ‘de bedoeling’ van maatschappelijke organisaties aan kracht wint. Steeds meer burgers vragen maatschappelijke organisaties om te vertellen wat hun maatschappelijke legitimatie is.

Deze vraag stond ook centraal op het jaarcongres van Reliëf over de door de Koning aangekondigde omslag naar een participatiesamenleving. Het ging op ons jaarcongres niet over de technische en economische aspecten van de transitie, althans niet in eerste instantie. De achterliggende motieven en bronnen kwamen aan de orde. De sprekers op ons congres benadrukten dat een participatiesamenleving op het eerste gezicht naadloos lijkt aan te sluiten bij een christelijk sociale en een katholiek sociale visie op zorg en samenleving. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van burgers, gemeenschapszin, solidariteit en zorg dragen voor elkaar, het zijn woorden

die ons verwarmen. Ze verwijzen naar de roeping die wij mensen hebben ontvangen, namelijk om er voor elkaar te zijn, elkaar ruimte te geven om te ontplooien maar ook om elkaar bij te staan als het leven moeilijk is. Terecht hebben de sprekers op het jaarcongres ook hun zorg uitgesproken. Wat is eigenlijk het morele motief om te streven naar een participatiesamenleving? Wordt die echt ingegeven door het verlangen naar menselijke ontplooiing, gemeenschapszin en een humane samenleving? Of is de noodzaak om te bezuinigen het belangrijkste motief? In de ogen van Reliëf moeten we het gesprek over participeren en samenwerken ook, en misschien wel vooral, op moreel niveau voeren. Dat geeft diepgang en stimuleert ook het vertrouwen in de samenleving dat de zorg een zaak van ons allemaal is en niet een zaak van overheden die hun huishoudboekjes op orde moeten krijgen.

Niet allen op ons geslaagde jaarcongres, maar ook bij veel andere gelegenheden, heeft Reliëf in het afgelopen jaar aandacht kunnen vragen voor morele en levensbeschouwelijke aspecten van zorgverlening. Terugkijkend mogen we concluderen dat het een goed jaar is ge-

weest voor de vereniging. De reorganisatie van het verenigingsbureau heeft de slagvaardigheid verder vergroot. Bestuur, directie en de medewerkers van het stafbureau hebben hun werk op een goede manier kunnen uitvoeren. Naast de geplande zaken, konden we ook een aantal extra evenementen realiseren. In dit jaarverslag leest u hoe Reliëf haar taken heeft uitgevoerd op de terreinen 'Vereniging', 'Beweging' en 'Academie'.

De dank van het bestuur gaat uit naar onze leden voor het vertrouwen dat ze het bestuur hebben gegeven. Ook wil ik graag onze directie, onze staf en ons secretariaat van harte bedanken voor hun bewonderenswaardige inzet van het afgelopen jaar.

Drs. Emile A.R.J. Lohman, voorzitter

1. Vereniging

De leden van Reliëf verwachten van de vereniging dat zij de aandacht voor identiteit, levensbeschouwing en ethiek in de zorg behartigt. Dat is het hart en het bestaansrecht van de vereniging. Om daar vorm aan te geven organiseerde Reliëf, deels samen met andere organisaties, tien inspirerende conferenties en bracht zij met nieuwe publicaties haar gedachtegoed over het voetlicht. Hieronder vindt u een overzicht van de activiteiten.

Leden

Op 31 december 2014 telde de vereniging 131 lidinstellingen. Het aantal opzeggingen bedroeg 12. Drie nieuwe leden hebben zich aangemeld. Het aantal persoonlijke leden bedroeg op 31 december 102.

Algemene Ledenvergaderingen

Op 26 mei 2014 vond de Voorjaarsvergadering van de leden plaats. De leden keurden de jaarrekening 2013 goed. Het bestuur informeerde de leden over de voortgang van het beleid van de Vereniging en over de reorganisatie van het verenigingsbureau die in het kader van de nieuwe beleidsstructuur moest worden doorgevoerd.

In de najaarsvergadering, gehouden op 17 november, werd het jaarplan 2015 en de bijbehorende begroting goedgekeurd. De leden aanvaardden unaniem het voorstel van het bestuur om de heer Lohman voor een tweede termijn als bestuursvoorzitter te benoemen. Aansluitend vond het symposium 'Smaakmakers' plaats (zie onder).

Bestuur

De samenstelling van het bestuur is in 2013 onveranderd gebleven en bestond uit:

- drs. E.A.R.J. (Emile) Lohman, voorzitter;
- drs. J. (Jan) den Ouden, vicevoorzitter / secretaris;
- drs. H. (Herman) de Boer, penningmeester;
- drs. L. (Leo) van Houtem;
- C.A.M. (Tine) de Boer-Poel;
- C.R.M.C. (Carla) Cornuit.

Op 31 december trad de heer van Houtem terug als bestuurslid. Het bestuur is hem zeer erkentelijk voor zijn inzet voor de vereniging, in het bijzonder voor de wijze waarop hij zich heeft sterk gemaakt voor menslievende zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.

Met het oog op het periodiek aftreden van de heer de Boer en de heer den Ouden heeft het bestuur een nieuw profiel voor de bestuurssamenstelling opgesteld. In 2015 hoopt het bestuur conform dit profiel kandidaat bestuursleden voor te stellen.

Strategiedag

Op 4 juli 2014 bezon het bestuur zich samen met staf en directie op de strategie van de vereniging. Het bestuur heeft vastgesteld dat de daling van het aantal leden van Reliëf zich doorzet. Daarnaast stelde het bestuur vast dat de betrokken-

heid van de leden bij de vereniging toeneemt. Steeds meer bestuurders van de lidorganisaties bezoeken de bijeenkomsten van Reliëf. Ook de vragen om advies en ondersteuning laten een toename zien. Dit beschouwt het bestuur als een bevestiging van de ingezette strategie om de vereniging een duurzame toekomst te bieden. Mede dankzij de uitbouw van de Reliëf Academie en het opzetten van de Reliëf Beweging behoudt de vereniging voldoende expertise en daadkracht om de ondersteuning te kunnen bieden die de leden van Reliëf verwachten.

Centraal in de strategische bezinning stond de verdere uitbouw van de Reliëf-aanpak. Zie hiervoor meer in het hoofdstuk Academie.

Raad van Advies

De Raad van Advies is in 2014 niet bijeen geroepen. Voor de samenstelling van de Raad van Advies, zie bijlage 2.

Verenigingsbureau

De verandering van de manier van werken bij Reliëf, met name de onderscheiding tussen directe verenigingstaken, taken voor de Beweging en het werk van de Academie heeft de directie genoodzaakt een reorganisatie op het verenigingsbureau door te voeren. De taakstelling van de staf is opgedeeld in een deel voor de Vereniging & Beweging en een deel voor de Academie. In het kader van de reorganisatie heeft Anjo Oppelaar, één van de secretaresses, afscheid genomen van Reliëf. Het secretariaat van Reliëf kent nu twee management assistenten: Nicoline Kwakkelstein voor de Vereniging & Beweging en Alie Meyvogel voor de Academie. Alie Meyvogel is per 1 juni 2014 aangetreden. De formatie van het secretariaat is als gevolg van deze reorganisatie kleiner geworden.

We namen afscheid van Cynthia Lieshout, die een functie elders aanvaardde. Marije Vermaas kon in haar plaats als stafmede-

werker worden benoemd. De aanstelling van Paulien Matze is beëindigd, in verband met de afronding van het project 'Levensverhalen voor oudere migranten en vluchtelingen'. Voor de precieze samenstelling van het verenigingsbureau, zie bijlage 2.

Contact met de leden

In het kader van de ledenbinding brachten de directeur en de voorzitter van Reliëf een bezoek bij 19 leden van de vereniging. Ook konden we een toenemend aantal bestuurders van lidorganisaties verwelkomen op de bijeenkomsten van Reliëf.

Bijeenkomsten

In 2014 organiseerde Reliëf, deels samen met partners, tien bijeenkomsten voor diverse doelgroepen, bestuurders, managers, leidinggevenden, geestelijk verzorgers en andere zorgverleners.

Jaarcongres

Op 8 maart vond het jaarcongres van Reliëf plaats over de participatiesamenleving. Met 275 deelnemers was het een goed bezochte bijeenkomst over de achterliggende motieven en bronnen van de participatiesamenleving. Kern van het congres was de vaststelling dat het debat over de participatiesamenleving in essentie een moreel debat en niet een financieel debat is. Sprekers waren onder meer Gabriël van den Brink, Gabriël Anthonio, Jacobine Geel en Wim van der Meeren.

Mens(on)waardig lijden?

Op 2 april organiseerde Reliëf samen met LUCE (Centrum voor Religieuze Communicatie) een symposium over 'Mens(on)waardig lijden' speciaal bedoeld voor geestelijk verzorgers. In de afwegingen rondom euthanasie spreken we nogal eens over mensonwaardig lijden. Bepaalde vormen van lijden en aftakeling roepen blijkbaar de nodige verantwoordiging op, omdat ze niet stroken

met ons beeld van menselijke waardigheid. Op de conferentie stond een diepere duiding van de achterliggende begrippen ‘menswaardig’ en ‘mensonwaardig’ lijden centraal. Wat is dat, lijden? Is dat iets wat je actief moet doen, waaraan je zelf betekenis moet kunnen geven? En wat als je er geen betekenis in kunt vinden, is er dan iets of iemand die je overeind houdt om het lijden uit te houden? Wat is er dan nog te ‘doen’, voor de lijdende zelf en voor de andere betrokkenen, of gaat het er dan veeleer om wie je dan kunt zijn voor de ander? Op deze vragen reflecteerden onder meer Eric Borgman, Marc Desmet en Annemarieke van der Woude.

Mennorodeconferentie

Ook dit jaar heeft Reliëf ter gelegenheid van de dag van de verpleging weer een seminar georganiseerd voor zorgverleners in samenwerking met Mennorode conferentiecentrum. Het seminar is dit jaar voor het eerst twee keer gehouden, een keer in de ochtend van 14 mei en een keer in de middag. In totaal waren er meer dan 400 bezoekers. Het thema van de bijeenkomst dit jaar was; Intimiteit in de zorg. Sprekers als Madeleine Timmermann, Frans Vosman en Mathilde Bos, gaven de deelnemers handvatten om met kwesties rondom intimiteit om te gaan en stimuleerden de deelnemers om te reflecteren op de betekenis van intimiteit voor het mentaal welbevinden.

Toekomst van de protestants christelijke langdurende zorg

Op 23 mei organiseerde Reliëf een invitationale conference voor bestuurders van protestants christelijke zorgaanbieders in de langdurende zorg. Onder leiding van Hein Griffioen, Stevien Treur en Thijs Tromp bespraken zo’n 30 aanwezigen de mogelijkheden om het aanbieden van zorg met een PC-signatuur ook in de komende jaren mogelijk te maken. De aanwezige bestuurders hebben te kennen gegeven aan deze bijeenkomst graag een

vervolg te geven. Dit heeft geleid tot de oprichting van een netwerk PC Bestuurders Langdurende Zorg.

Prudentiaconferentie

Gezamenlijke besluitvorming was het thema van de Prudentiaconferentie, die op 4 juni plaatsvond in het Maxima Medisch Centrum in Veldhoven. Ethisch gezien is gezamenlijke besluitvorming een must. Het is immers de patiënt die beslist of de voorgestelde behandeling al of niet plaatsvindt. Gezamenlijke besluitvorming gaat niet alleen over de technische kant van de zaak, maar ook om de betekenis-kant. Het hebben van een aandoening doet iets met je zelfbeleving en je toekomstdromen. Het is een confrontatie met jezelf, met hoe je omgaat met lijden en eindigheid. Mensen hebben naast uitleg en advies ook troost, begrip en bemoeiding nodig, meestal in dialoog met familie of andere naasten. Op de conferentie bleek dat de praktijk grilliger is dan het ideaal. Onder meer Hugo van der Wedden, Gert Olthuis, Alies Struijs, Stef Groenewoud en Inge van Nistelrooij gaven waardevolle suggesties voor een moreel verantwoorde gezamenlijke besluitvorming. De bijdragen van de conferentie verschijnen in een speciaal themanummer van het Tijdschrift voor gezondheidszorg en Ethiek in januari 2015.

De kerk staat klaar

Op 20 september organiseerde Reliëf samen met de Evangelische Alliantie, Viteria en de Christelijke Hogeschool Ede een conferentie over de samenwerking tussen kerken, vrijwilligers en zorgaanbieders in de komende veranderingen in de zorg. De (financiële) verantwoordelijkheid komt steeds meer bij gemeenten te liggen en er zijn minder middelen beschikbaar. Kerken hebben een potentieel aan vrijwilligers die de professionals in de zorg kunnen ondersteunen. Onder de noemer ‘De kerk staat klaar’ hebben beleidsmakers en vrijwilligers uit kerken

en professionals in de zorg elkaar ontmoet, in de Bethelkerk in Veenendaal.

Inspiratiedag levensverhalen

Een speciale vermelding verdient de inspiratiedag over levensverhalen, die we op 9 oktober hadden. Het was een druk bezocht symposium waar Reliëf twee nieuwe levensverhaalmethoden ten doop hield: *In gesprek met mensen met dementie* en *In gesprek met oudere migranten over hun levensverhaal*. Ook werd de uitgave van Marja Doesburg *Een veilig huis* gepresenteerd, over vieringen met mensen met dementie. Tal van initiatieven rondom levensverhaal en zorg uit het hele land werden op deze dag getoond.

Terug naar het hart van de zorg!

Aansluitend aan de Algemene Ledenvergadering op 17 november 2014 vond het minisymposium 'Smaakmakers' plaats, over de meerwaarde van christelijke identiteit in de zorg. Govert Buijs, Jan Duenk, Carla Cornuit, Hannie Olij en Ed van Hell leverden een bijdrage aan dit symposium. Het symposium werd in samenwerking met Viteria, onze evangelische zusterorganisatie georganiseerd.

Themabijeenkomst over Opoffering in de zorg

Op woensdagmiddag 19 november hield Inge van Nistelrooij, oud medewerker van Reliëf, speciaal voor de religieuzen die haar promotiestudie financieel mogelijk hebben gemaakt, een lezing over haar onderzoek naar 'opoffering' in de zorg. Van Nistelrooij betoogde dat het concept opoffering, dat in de christelijke traditie een positieve rol heeft gespeeld, nog steeds kan dienen om het hedendaags denken over zorg te verrijken. De bijeenkomst is georganiseerd in het kader van het project Religieus Erfgoed Menslievende Zorg (zie voor meer informatie onder 'Beweging').

Kloosterdag

Op 12 december vond in de Egmontshof een kloosterdag plaats, met de broeders van de Abdij van Egmond. Onder de bezielende leiding van Leo Fijen namen meer dan 50 zorgverleners de rust om zich te bezinnen op hun inspiratie en motivatie om te werken in de zorg. Ook deze bijeenkomst vond plaats in het kader van het Erfgoedproject Menslievende Zorg.

Afgelaste bijeenkomsten

Twee initiatieven konden wegens gebrek aan belangstelling geen doorgang vinden:

- 'Onder de huid', een symposium over de spiritualiteit en veerkracht van kwetsbare ouderen in de setting van het ziekenhuis, in samenwerking met het Diaconessenhuis Leiden en
- 'Drie trage dagen' een leergang over ethiek en zingeving voor managers in de zorg.

Informatie en communicatie

Zin in Zorg

Van ons kwartaaltijdschrift *Zin in Zorg* verschenen in 2014 vier edities. Het voorjaarsnummer was gewijd aan de Participatiesamenleving, het thema van het jaarcongres. 'Waardigheid in de zorg' was het onderwerp van het zomernummer. De najaarseditie stond in het teken van 'De bezielde professional'. De wintereditie ging over 'Rituelen in de zorg'. Een overzicht van de bezetting van de redactie vindt u in bijlage 2.

Het aantal abonnees is in 2014 met 19 toegenomen. Het blad wordt gedrukt met een oplage van 1000 exemplaren. Samen met de vormgever heeft de redactie een nieuwe vormgeving van het tijdschrift voorbereid. Het eerste nummer van 2015 verschijnt met de nieuwe look.

Digitale nieuwsbrief

De digitale nieuwsbrief is vanaf de zomer vier keer verschenen en wordt verzonden aan ruim 600 personen.

Digitale media

Via ons groeiende netwerk op Twitter en LinkedIn en middels onze website hebben we belangstellenden geïnformeerd over onze activiteiten en hebben we deelgenomen aan maatschappelijke discussies.

Publicaties

- Marie-Élise van den Brandt-Heek & Wout Huizing, *In gesprek met mensen met dementie. De kracht van persoonlijke verhalen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2014.
- Paulien Matze & Wout Huizing, *Met oudere migranten in gesprek over hun levensverhaal. Mijn leven in kleur*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2014.
- Marije Stegenga, *Dilemma's in kaart. Methode voor moreel beraad*. Utrecht: Perspectief Uitgevers 2014.
- In het kader van het Prudentia-project hebben Gert Olthuis en Thijs Tromp een themanummer van het *Tijdschrift voor Gezondheidszorg en Ethiek* voorbereid over gezamenlijke besluitvorming, het onderwerp van de Prudentiaconferentie.
- Het *Basisboek Zorgethiek*. Heeswijk: Uitgeverij Abdij van Berne kreeg opnieuw een herdruk.

Voor de overige publicaties in boeken, kranten en tijdschriften, zie bijlage 3.

Publiek debat

Bestuur, directie en staf van Reliëf hebben zich in 2014 in het publiek debat geconcentreerd op de volgende onderwerpen, door middel van publicaties, interviews, lezingen en workshops op conferenties.

- Menslievende zorg;
- Een betekenisvol levenseinde;
- Levensvragen en levensverhalen;

- Inclusie;
- Bezieling en inspiratie van zorgverleners;
- De positie van geestelijke verzorging;
- Samenwerking informele en formele zorg en de aandacht voor mantelzorgers en vrijwilligers;
- Reanimatie.

Samenwerkingsverbanden

Wij hebben in 2014 opnieuw geïnvesteerd in samenwerking met verwante organisaties met als doel meer samenhang, focus en effectiviteit te bevorderen in onze maatschappelijke presentie. In onze samenwerkingsstrategie onderscheiden we twee groepen:

- 1) Zusterorganisaties, waarbij de verbanden waarin deze organisaties onderling samenwerken prioriteit hebben: het Christelijk Sociaal Congres en het VKMO Katholiek Netwerk. Daarnaast richt Reliëf zich op zusterorganisaties met een vergelijkbare missie zoals Cupertino, Caritas Vlaanderen, Viteria (vereniging van Evangelische Zorgaanbieders) en het Lindeboominstituut.
- 2) Samenwerkingsverbanden waarin Reliëf met andere organisaties een bepaald thema of belang behartigt, zoals Prudentia, het Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen, de Beweging van Betekenis tot het Einde, de coalitie Niet-reanimatiepenning en het Platform Christelijke Zorg.

Christelijk Sociaal Congres

Het Christelijk Sociaal Congres (CSC) verenigt circa vijftienveertig maatschappelijke organisaties die zich op grond van hun statuten op hun christelijk-sociale identiteit willen laten aanspreken. Emile Lohman, voorzitter van Reliëf, is lid van het bestuur van het CSC en Thijs Tromp is lid van het Stafberaad en van de Werkgroep 'Deel je bedoeling'. Op 27 en 28 augustus 2014 vond in Doorn het jaarlijks

Christelijk Sociaal Congres plaats met als thema *De participatiesamenleving: een verbond tussen mensen*. Deze conferentie vormt een belangrijke stap in het traject naar het jubileumcongres in 2016, als het Christelijk Sociaal Congres 125 jaar bestaat.

VKMO / Katholiek Netwerk

Reliëf is lid van het Verband van Katholieke Maatschappelijke Organisaties / Katholiek Netwerk. Een belangrijk jaarlijks ontmoetingsmoment is het Allerheiligenberaad, dit jaar gehouden op 6 november onder de titel 'Bestuurlijke transitie en menselijke maat: katholiek sociaal denken als model voor creatieve oplossingen'. In 2014 is het Katholiek Netwerk gestart met het ambitieuze Logia-project, een project waarin professionals leren het christelijk sociaal denken in het publiek debat hoorbaar en zichtbaar te maken. Marcia Smits participeert namens Reliëf in dit project.

Caritas Vlaanderen

Met onze zusterorganisatie Caritas Vlaanderen werkt Reliëf samen. Het project 'Levensverhalen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking' is hiervan een eerste vrucht. De uitbreiding van het project 'Menslievende zorg' naar Vlaanderen is in een verkennende fase.

Cupertino

In december van 2014 legde het bestuur van Stichting Cupertino de laatste hand aan de statuten van de nieuwe Stichting Fonds Cupertino (SFC). In de statuten is bepaald dat Reliëf op de nieuw gevormde stichting jaarlijks een beroep mag doen voor een substantiële financiële bijdrage, bedoeld voor projecten die de aandacht voor levensbeschouwing en ethiek in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking bevorderen. Een van de bestuursleden van Reliëf heeft zitting in het

nieuwe bestuur van SFC. De directeur van Reliëf is adviseur van SFC. Het bestuur is blij met deze intensivering van de samenwerking en dankt het bestuur van Stichting Cupertino voor het vertrouwen.

Viteria

De samenwerking met Viteria heeft gestalte gekregen in twee gezamenlijke symposia: 'De kerk staat klaar' en 'Smaakmakers!'

Lindeboominstituut

Reliëf maakt deel uit van het consortium dat het Prof. dr. G.A. Lindeboominstituut draagt, samen met het Centrum voor Christelijke Filosofie, Forum-C, de Theologische Universiteit Kampen, NPV, en Pro Life Zorgverzekeraar. Hoogtepunt van 2014 was de benoeming van dr. Theo Boer als Lindeboomhoogleraar Ethiek van de Zorg aan de Theologische Universiteit in Kampen. Theo Boer, oud studietoelichting van de CVZ, voorganger van Reliëf, zal medisch-ethische en zorgethische thema's doordenken. Reliëf zal de resultaten van zijn onderzoek verspreiden onder haar leden.

Prudentia

Het Prudentiaproject is een initiatief van het Radboudumc, in samenwerking met Reliëf en Zorgethiek.nu. Vijftien ziekenhuizen werken in dit project samen om de aandacht voor ethiek en identiteit in ziekenhuizen te bevorderen. Eenmaal per jaar in juni organiseert Prudentia een conferentie over een ethisch thema, gericht op artsen en verpleegkundigen. Reliëf levert hieraan een bijdrage. Thijs Tromp is tijdelijk projectleider van het Prudentiaproject. Voor 2015 is een conferentie over 'de relatie tussen imago en identiteit van het ziekenhuis voorbereid, onder de titel 'Mooie woorden waarmaken'. Deze conferentie is de laatste van de derde cyclus van Prudentia.

Expertisenetwerk levensvragen en ouderen

Het expertisenetwerk levensvragen en ouderen is een samenwerkingsverband tussen Actiz, Agora, LOC, MO-groep, het Humanistisch Verbond, PCOB, Reliëf, UniekBO, Vereniging Het Zonnehuis en Vilans. Dit netwerk behartigt de aandacht voor levensvragen in de zorg voor ouderen. In 2014 is de derde fase van dit netwerk voorbereid: zonder externe subsidies gaat het netwerk nu verder met haar kernactiviteiten. De diverse partners namen elk de verantwoordelijkheid voor een deel van de activiteiten. Reliëf nam het voortouw in het Platform Regionale Initiatieven Levensvragen en in de Trainingswinkel (zie onder Academie). Daarnaast leverde Reliëf een bijdrage aan de ontwikkeling van de Kwaliteitstandaard Levensvragen in de langdurende zorg.

Beweging van betekenis tot het einde

Samen met Agora, PCOB (Protestants Christelijke Ouderen Bond), UniekBO, NPV (Nederlandse Patiëntenvereniging), Het Humanistisch Verbond, St. STEM, en Vilans maakt Reliëf deel uit van een coalitie die goed oud worden, sterven, dood en rouw beter bespreekbaar wil maken in de zorg en de samenleving. De Beweging spant zich ervoor in dat mensen tijdig nadenken over hun eigen sterven en dat het gesprek daarover niet scheef getrokken wordt door de vraag naar het zelfgekozen levenseinde. Dit gebeurt vanuit de overtuiging dat alle mensen van betekenis

zijn en blijven tot hun laatste adem. Met elkaar spreken over de vraag hoe ook de uiterst breekbare en stervende mens van betekenis is, hoort tot de kern van onze omgang met ouderen, ernstig zieken en stervenden. Als de overtuiging van ouderen dat ze 'klaar met leven' zijn haar oorsprong vindt in een samenleving die ouderen overbodig vindt, dan is het tijd voor een positief tegengeluid.

Bestuursleden en/of stafmedewerkers waren voorts betrokken bij:

- Werkgezelschap Zorgethiek in de Praktijk (ZIP), A.M. Stegenga;
- CIO-g (overleg kerken en overheid inzake de gezondheidszorg), W. Huijzing;
- Redactieraad *Tijdschrift voor Geestelijke verzorging*, T. Tromp;
- Redactieraad *Tijdschrift Gezondheidszorg & Ethiek*, T. Tromp;
- Raad van Advies van de Leergang Ethiek in de Zorgsector, IQ Nijmegen, C.T.A. Lieshout;
- Commissie Ouderenzorg en Religieuzen (COR), C.T.A. Lieshout.
- Platform christelijke zorg (opgeheven in juni 2014), T. Tromp;
- Coalitie Reanimatiepenning, T. Tromp;
- Raad van Advies van het Lectoraat Theologie en Levensbeschouwing van Windesheim, Zwolle, T. Tromp;
- Spieringprijs voor de Zorg, T. Tromp.

2. Beweging

We hebben een begin gemaakt met de Reliëf Beweging. Er zijn gesprekken gevoerd met een aantal sleutelfiguren op dit terrein. Die gesprekken hebben geleid tot nieuwe inzichten en een aangepaste strategie. Besloten is om in te zetten op een breed palet aan activiteiten waarin inspiratie en bezieling voor zorgverleners centraal staan.

De idee

In het meerjarenbeleidsplan staat dat Reliëf met de Beweging eraan wil bijdragen dat zorgverleners volop ruimte krijgen om met hart en ziel te kunnen zorgen voor de ander. We geloven dat de behoefte daaraan onder zorgprofessionals groot is, zowel in ziekenhuizen, de jeugdzorg, de ouderenzorg, de thuiszorg als in de gehandicaptenzorg. Zorgverleners creëren die ruimte als zij met elkaar in beweging komen, hun stem laten horen, aanstekelijke initiatieven nemen en leren van elkaars goede verhalen en voorbeelden. Daaraan wil Reliëf met de Beweging een bijdrage leveren.

Om deze droom te verwezenlijken hebben we ons in het afgelopen jaar specifiek gericht op zorgverleners. We bouwen aan een platform waar zorgprofessionals, aangevuld met vrijwilligers en mantelzorgers, elkaar kunnen inspireren en bemoeiden. Op die manier proberen we stem te geven aan de bezieling en de roeping van zorgverleners. Deze beweging is niet exclusief christelijk, iedereen die zich voor haar inspiratie graag laat voeden en die graag haar bezieling met anderen wil delen, is van harte welkom om mee te doen aan deze beweging.

De Beweging is een aanvulling op de activiteiten van de vereniging. We spelen hiermee in op een trend die al enige tijd zichtbaar is, namelijk dat personen steeds vaker de verbinding met elkaar zoeken via flexibele netwerken, rondom thema's die hen aanspreken. Om het geluid van menslievende zorg duurzaam te laten klinken in de samenleving, heeft het bestuur van Reliëf besloten om werk te maken van de Beweging.

Uitgangspunten

Na het raadplegen van een zestal sleutelfiguren op het gebied van menslievende zorg en (digitale) bewegingen hebben we de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- 1) Een Beweging lanceer je niet, die moet groeien. Daarom werken we stapje voor stapje aan de Beweging, een kwestie van zaaien en hopen op groei. Het opbouwen van de Beweging vraagt tijd en doorzettingsvermogen, dat is een van de inzichten die de adviseurs ons hebben meegegeven.
- 2) Doe geen dingen dubbel, sluit aan bij wat er al is en wat groeien gaat. In dat verband zullen we bestaande en succesvolle activiteiten langzaam maar zeker opnemen in de Beweging.

Er zal dus een overlap ontstaan tussen activiteiten van de Beweging enerzijds en van de Vereniging en de Academie anderzijds.

- 3) Uitgangspunt voor de uitbouw van de Beweging vormen de vele relaties die Reliëf nu reeds heeft in het veld van de zorg.
- 4) We werken, waar het kan, samen met verwante organisaties en bewegingen. We houden die samenwerking licht en soepel en streven niet naar nieuwe vormen van institutionalisering.
- 5) Publiciteit rondom de activiteiten van de Beweging, door middel van social media, een digitale nieuwsbrief en andere communicatiemiddelen moeten ertoe leiden dat er een *virtual community* ontstaat van zorgverleners die bezielde zorg een warm hart toedragen.
- 6) We hebben als Reliëf niet een uitvoerende, maar een voedende en inspirerende rol.
- 7) De taal van de Beweging moet uitnodigend zijn, laagdrempelig en aantrekkelijk. Verhalen, beelden en portretten komen in plaats van betogen en diepgravende artikelen. Inspiratie en bezieling vormen de kern van de boodschap. De christelijke achtergrond is gemakkelijk herkenbaar, maar werkt niet uitsluitend.

Activiteiten

Project Menslievende Zorg

Tien religieuze congregaties en ordes, die van oudsher hun wortels in de zorg hebben gaven Reliëf in november 2013 de opdracht om het project 'Menslievende Zorg' uit te voeren. Doel van het project is het bewaren en voortzetten van een deel van het erfgoed van religieuzen, namelijk hun investering in de gezondheidszorg, onder meer door een verband te leggen tussen de inspiratie en waarden van de zusters en broeders en de inspiratie en waarden van zorgverleners anno

nu. Het project is gestart op 1 juli 2014, met Marije Vermaas als drijvende kracht. Dit project hebben we, in goed overleg, een plaats gegeven in de Beweging.

De volgende activiteiten zijn geïnitieerd en/of uitgevoerd in 2014:

- Een *lezing van Inge van Nistelrooij over 'opoffering in de zorg'* op 19 november voor religieuzen, rond haar proefschrift (zie onder Vereniging).
- De eerste *kloosterdag*, 12 december, in de Abdij van Egmond met Leo Fijen. Zo'n vijftig zorgwerkers gingen tijdens de dag met elkaar en de monniken in gesprek over hun motivatie en bezieling in de zorg. Zij leerden hoe zij de rust kunnen bewaren in hun werk, zodat zij met aandacht voor de ander kunnen zorgen. Deze dag zal worden herhaald in 2015.
- Voor de uitgaven van een prachtig vormgegeven Inspiratietijdschrift (*Zin in Zorg*, eenmalige glossy Menslievende Zorg, 125 pag.) voor zorgverleners is een redactie samengesteld en zijn de benodigde fondsen (€ 30.000) verworven. Dit tijdschrift zal tal van goede voorbeelden bevatten over menslievende zorg en artikelen over het erfgoed menslievende zorg.
- Met het Museum Catharijneconvent in Utrecht spraken we af dat leden van Reliëf met korting de fraaie *expositie* 'Ik geef om jou - naastenliefde door de eeuwen heen' konden bezoeken.
- Met het *Florence Nightingale Instituut* is overeengekomen om, in plaats van het uitbrengen van een bundel over de bijdrage van religieuzen en diaconessen aan het beroep van verpleegkundigen, een aantal items hierover op te nemen op de website van het FNI. Dat zal in 2015 worden gerealiseerd.
- Een tweetal *lesbrieven* zijn voorbereid voor het MBO en HBO over de religieuze wortels van het beroep verpleegkunde, over inspiratie en menslievendheid. In 2016 zullen deze met

een aantal filmpjes beschikbaar zijn via onze website.

- Met KRO-RKK is een plan uitgewerkt voor een TV-serie met een viertal portretten van zorgverleners van toen en nu, religieuzen en diaconessen enerzijds in gesprek met hun 'erfgena-men', de zorgverleners van nu. Hier-voor zijn in 2014 de benodigde fond-sen verworven. De serie zal in 2015 worden geproduceerd en uitgezonden.

Inspiratiedag Levensverhalen

Een Inspiratiedag Levensverhalen voor iedereen die belangstelling heeft voor de narratieve benadering in de zorg (zie onder Vereniging). We zoeken naar een vorm om deze inspiratiedag een duur-zaam vervolg te geven.

Stilteretraites

Met Mirjam van der Vegt, stiltetrainer en coach, hebben we een format ontwikkeld voor de Zin in Zorg inspiratiedagen. Voor 2015 staan de eerste drie gepland.

Samenwerking met andere netwerken

In het kader van de Beweging werken we samen met de Beweging van Betekenis tot het einde, om sterven op een goede manier bespreekbaar te maken, in en buiten de zorg. Ook met de Stichting Geloof in Zorg worden contacten onderhouden.

Publiciteit

Via onze digitale nieuwsbrief en via social media geven we ruim aandacht aan de activiteiten in het kader van de Bewe-ging. Om de herkenbaarheid te verhogen gebruiken we een twitteraccount met een eigen logo.

3. Academie

De Reliëf Academie heeft in 2014 de beoogde professionaliseringslag gemaakt. De basis is op orde en de groei is voorbereid. Tijdens de verbouwing ging de verkoop door.

Doelstelling

Volgens het businessplan van de Academie, heeft Reliëf in 2014 gewerkt aan de opbouw van een Academie waar zorgverleners, leidinggevendenden, bestuurders, toezichthouders, vrijwilligers en mantelzorgers toegerust worden om menslievende zorg in de praktijk te brengen. Waar ze kunnen leren om vanuit de kernwaarden van zorg te kunnen werken. Om de betekenisvolle zorgrelatie centraal te zetten, hoe ze morele dilemma's kunnen hanteren, hoe ze de menselijke maat kunnen waarborgen en hoe ze zingeving en levensbeschouwing een volwaardige plaats kunnen geven in zorg en welzijn. Voor 2014 waren de volgende stappen voorzien: de basis van de Academie op orde krijgen en verdere groei voorbereiden.

Uitvoering

Het afgelopen jaar is het werk in de Academie gestroomlijnd. Een belangrijke stap was het splitsen van de secretariële ondersteuning in een Verenigingsdeel en een Academiedeel. Voor beide onderdelen is een Management Assistent aangesteld. De Management Assistent Academie heeft de procedures rondom acquisitie, projectmanagement en de financiële administratie strak getrokken. Ook de rolverdeling tussen directie, management assistent, staf en oproepkrachten heeft zij helder omschreven. De stafmedewerkers werken inmiddels met een financiële

taakstelling. Daarmee is de basis op orde gebracht.

Verdere groei van de Academie is voorbereid, onder meer door een agenda voor Open Inschrijvingen op te stellen en ons aanbod beter onder de aandacht van de leden te brengen, middels de nieuwsbrief en folders.

Reliëf aanpak

Het bestuur heeft zich in haar strategische bezinning geconcentreerd op de uitbouw van de Reliëf-aanpak in de langdurende zorg. Drie uitgangspunten vormen de basis van deze aanpak: A) werken met waarden, B) de zorgrelatie centraal en C) ondersteunen van bestaande netwerken van zorg. Aan de hand van beelden van hun eigen zorgpraktijk (opgetekend door observatoren van Reliëf) leren zorgverleners en leidinggevendenden hoe zij hun zorgverlening beter kunnen afstemmen op de beleving en het levensverhaal van de cliënt. Dat vraagt aanpassingen in de manier van werken. Denken in regels en normen maakt bijvoorbeeld plaats voor verantwoording op basis van waarden. Dat is een niet geringe opgave in een tijd waarin lijstjes, schema's en getallen een dominante invloed hebben in het zorgproces. Werken vanuit waarden vraagt bovendien om vertrouwen van leidinggeven in medewerkers, waardoor zij de verantwoordelijkheid, die de nieuwe vrijheid met zich meebrengt, op een goede manier kunnen invullen. Ook heeft de Reliëf-aanpak implicaties voor de

structuur en de cultuur van de organisatie. Het bestuur is tevreden over de Reliëf-aanpak en vindt dat de staf deze aanpak moet verbreden in de richting van de langdurende zorg voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en naar de ziekenhuissector. In 2014 heeft Reliëf bij 3 leden kunnen experimenteren met de Reliëf-aanpak. Dat leverde veel werk op, wat een van de redenen is dat de verdere ontplooiing van dit integrale zorgconcept vertraging heeft opgelopen. In 2015 moet de staf de ervaringen en inzichten die zij hebben opgedaan onder woorden brengen in een aansprekende brochure, zodat deze verspreid kan worden onder de leden.

Open Inschrijving

In het kader van de Open Inschrijving van de Academie heeft Reliëf de volgende cursussen aangeboden:

- Masterclass Zorgethiek voor geestelijk verzorgers, in samenwerking met de Protestants Theologische Universiteit
- 'Ethiek in de praktijk', 'Leiden van moreel beraad',
- 'Werken met levensverhalen'
- 'Mijn leven in fragmenten',
- 'Ouderen en zingeving'
- De zevende jaargang van de Masterclass 'Ouder worden in perspectief' moest worden geannuleerd, wegens gebrek aan belangstelling

Trainingswinkel

Bijzondere aandacht verdient de Trainingswinkel, een van de onderdelen van het Expertisenetwerk Ouderen en Levensvragen, dat vanaf september 2014 gecoördineerd wordt door Reliëf. Doel van de Trainingswinkel is om door middel van trainingen de aandacht voor levensvragen in de zorg voor ouderen te bevorderen. Deze trainingen zijn in de afgelopen jaren ontwikkeld door het Expertisenetwerk. In de afgelopen jaren konden

de trainingen met subsidie worden aangeboden. Vanaf 2014 dient de Trainingswinkel kostendekkend te zijn. Aan het opzetten van de Trainingswinkel nieuwe stijl heeft Reliëf, in nauwe samenwerking met Vilans en de Vereniging Het Zonnehuis, een forse bijdrage geleverd.

Scholing

De reguliere in-company-scholingen van de Academie vallen uiteen in drie werkk terreinen: identiteit, ethiek en zingeving.

Identiteit

In het kader van identiteit doen leden een beroep op Reliëf bij de vraag hoe zij de levenbeschouwelijke wortels van de organisatie op een zichtbare manier kunnen vertalen in de organisatie. Reliëf ondersteunt de leden bij het formuleren van kernwaarden en de doorwerking van die waarden in de cultuur van de organisatie.

Ethiek

Onder het label 'ethiek' verleent Reliëf ondersteuning aan commissies ethiek. Het gaat om begeleiding van bestaande commissies, het scholen van beginnende commissies, bijscholing over specifieke thema's, bijvoorbeeld dilemma's rond het levenseinde of het implementeren van moreel beraad op de werkvloer. Met name voor het laatste onderwerp groeit de belangstelling. Ook adviseert Reliëf de leden over specifieke morele vragen en dilemma's die zich in de zorgpraktijk voordoen.

Zingeving

In het kader van zingeving richt Reliëf zich vooral op het omgaan met levensvragen in de zorg. Veel aandacht gaat uit naar het werken met levensverhalen in de langdurige zorg. In ziekenhuiszorg concentreert Reliëf zich op ondersteuning aan (teams van) Geestelijk Verzorgers. De groep van professionals doet daar-

naast regelmatig een beroep op Reliëf voor supervisie en individuele coaching.

Coaching

Reliëf biedt teamcoaching en intervisie aan. Typerend voor de coaching van Reliëf is de aandacht voor inspiratie, zingeving en morele waarden. De meeste coachingsactiviteiten vinden plaats in het kader van de Reliëf-aanpak.

Projecten

Onder de Academie valt ook een aantal projecten. Het project 'Levensverhalen voor oudere migranten' is in 2014 opgeleverd. Het project 'Levensverhalen voor mensen met een verstandelijke beperking' heeft goede voortgang en zal in 2015 worden opgeleverd. Voor het project 'Levensverhaal Centraal' in samenwerking met Hogeschool Windesheim is geen RAAK subsidie ontvangen. De Hogeschool zoekt in samenwerking met de staf van Reliëf en een drietal leden naar mogelijkheden om het project toch van start te laten gaan in 2015.

In voorbereiding is een project over Participatie in kerk, zorg en samenleving, gericht op mensen met een verstandelijke beperking.

Advies

Leden van Reliëf hebben zich bij het verenigingsbureau gemeld met vragen over identiteit, ethiek en zingeving.

Deze adviesaanvragen betreffen onder meer:

- bekostiging en het profiel van de geestelijk verzorger;
- commissies ethiek en implementatie moreel beraad;
- actuele ethische dilemma's, met name rond het levenseinde;
- implementatie aandacht levensvragen in de zorg;
- kerkdiensten in zorginstellingen;
- fusies en samenwerking tussen identiteitsgeoriënteerde zorgaanbieders;

- missie, visie en statuten van zorgaanbieders;
- positie identiteitsraden;
- sprekers voor symposia
- vragen om literatuur over bijvoorbeeld zingeving, mentaal welbevinden, reanimatie of levensverhalen;
- commentaar op beleidsnotities over identiteit, ethiek en zingeving.

Klanten

De dienstverlening in het kader van Scholing & Advies richtte zich op functionarissen binnen alle geledingen van de zorgorganisatie: Raden van Toezicht, Raden van Bestuur, artsen, verpleegkundigen, verzorgenden, geestelijk verzorgers en vrijwilligers.

Verhouding leden / niet-leden

In 2014 kwam ongeveer 75% van de Academie ten gunste van leden en ca. 25% van niet-leden. Leden ontvingen een korting van ca. 20% op de prijsstelling.

Kwaliteit

Beoordeling cursisten

De scholingsactiviteiten krijgen een beoordeling van de deelnemers aan de hand van evaluatieformulieren. De waardering van de dienstverlening door stafmedewerkers van Reliëf kwam gemiddeld uit op een 8,2.

Registratie

Reliëf is ingeschreven in het Register Kort Beroepsonderwijs.

Medewerkers

Alle stafleden van Reliëf en ook de directeur leveren een bijdrage aan de Academie, ieder vanuit eigen expertise. Ten behoeve van de deskundigheidsbevordering volgden 3 stafmedewerkers aanvullende scholing. Middels intervisie werkt de staf ook aan de interne deskundigheidsbevordering.

Voor specifieke expertise doet Reliëf een beroep op freelancers.

minder dan begroot. Zie voor details, de jaarrekening 2014.

Omzet

De omzet van het onderdeel Academie bedroeg in 2014 € 235.000. Dat is iets

4. Financieel jaarverslag

De exploitatie 2014 heeft geleid tot een bescheiden positief resultaat. Voor 2015 is een klein tekort begroot met het oog op de investering in de verdere groei van de Reliëf Academie.

Financiële ontwikkelingen 2014

De resultaten voor dit jaar wijken in negatieve zin af van de vastgestelde en goedgekeurde begroting. Het begrote positieve resultaat van € 1.243 is weliswaar gerealiseerd, maar moet worden toegeschreven aan een ongerealiseerde koerswinst van ruim € 15.000. Zonder deze koerswinst zou een tekort van ca. € 14.000 zijn ontstaan. Deels is dit tekort te verklaren als gevolg van een vergissing bij het opstellen van de begroting van 2014. Daar staat een verwachte opbrengst van het project 'Levensverhalen voor oudere migranten' van € 20.000. Deze opbrengst was echter al geboekt in 2013 en kon niet als opbrengst voor 2014 worden meegenomen, terwijl er nog veel werk verzet is in 2014 in het kader van dit project. Een post die verder opvallend afwijkt zijn de publicaties. Reliëf heeft in 2014 meer publicaties ingekocht dan verkocht. Het ligt in de verwachting dat deze voorraden in de loop van 2015 zullen worden verkocht. Voor een gedetailleerde toelichting op de exploitatie verwijzen we u naar de jaarrekening 2014.

Vooruitblik 2015 en verder

Voor 2015 is een kostendekkende begroting opgesteld voor het deel Vereniging & Beweging. De verwachte inkomsten uit contributies, abonnementen, donaties, bijeenkomsten en de verkoop van publi-

caties vormen het uitgangspunt. Aangezien in 2015 een daling wordt voorzien ten opzichte van de verwachte inkomsten 2014, zijn de te maken kosten daarop aangepast. De kosten voor bureau en huisvesting en organisatie zijn toebedeeld op basis van dezelfde inschatting die wij in 2013 gemaakt hebben. Omdat het bureau van Reliëf in 2015 zal moeten verhuizen en dit nog niet voorzien was bij het opstellen van de begroting, houden we rekening met een extra kostenpost voor de huisvesting.

Voor het deel Academie is een klein tekort begroot. Om verdere groei op termijn te realiseren is voorzien in het aantrekken van een extra stafmedewerker voor de Academie vanaf juni 2015. Omdat een nieuwe stafmedewerker in de Academie niet vanaf het begin de omzet van een ervaren stafmedewerker kan realiseren, houdt het bestuur rekening met aanloopkosten. Dat verklaart een deel van het begrote tekort op de deelbegroting van de Academie (ca. € 5.000). Doordat de directeur zich in 2015 zal concentreren op de uitwerking van de Reliëf-aanpak, zal ook zijn aandeel in de inkomsten van de Academie minder zijn dan vorig jaar. Ook dit beschouwt het bestuur als een noodzakelijke investering. Deze investering verklaart het andere deel van het tekort (ca. € 3.000). Het uitgangspunt voor de Academie blijft dat de te verrich-

ten activiteiten kostendekkend dienen te zijn. Doordat we in 2014 een Management Assistent Academie hebben aange-trokken, verwachten we dat de effectiviteit van de Academie in 2015 zal toene-men. Een uitvoerige toelichting op de begroting vindt u in de vastgestelde be-groting 2015.

Reserves

De vereniging heeft op 31 december 2014 een bestemmingsreserve van € 310.089

bedoeld voor de continuïteit van de orga-nisatie. Het bestuur streeft ernaar deze reserve te verhogen tot de hoogte van eenmaal de jaaromzet, ca. € 500.000.

Jaarrekening 2014

De volledige jaarrekening over 2014, vergezeld van een accountantsverklaring, is in te zien op de website van Reliëf.

Bijlagen

Bijlage 1: Realisatie activiteitenplan 2014

VERENIGING

1) Reliëf organiseert:	
· Twee algemene ledenvergaderingen;	Gerealiseerd
· Aansluitend op de ALV in het najaar een symposium over een relevant thema voor bestuurders en managers;	Gerealiseerd
· Haar jaarcongres over ‘de participatiemaatschappij, wat bezielt ons?’ op 14 maart 2014;	Gerealiseerd
· Themabijeenkomst over seksualiteit en intimiteit in de zorg, voor zorgmedewerkers, in Menno-rode Conferentiecentrum rond 12 mei 2014;	Gerealiseerd
· Een congres over ‘mens(on)waardig lijden’, specifiek voor GV’ers en pastores in april 2014, samen met LUCE;	Gerealiseerd
· Prudentiaconferentie op 5 juni 2014 over ‘Shared decision making’, samen met UMC St Radboud en de UvH;	Gerealiseerd
· Conferentie over levensverhalen voor zorgverleners in de langdurige zorg, in het najaar 2014.	Gerealiseerd
2) Reliëf bereidt voor:	
· Themabijeenkomst Menno-rode in 2015 over een thema betreffende ethiek en zingeving;	Gerealiseerd
· Jaarcongres 2015.	Gerealiseerd
3) Reliëf organiseert een netwerkbijeenkomst voor bestuurders.	Gerealiseerd
4) Reliëf publiceert of werkt mee aan publicatie van:	
· Vier nummers van <i>Zin in Zorg</i> ;	Gerealiseerd
· Vier keer een digitale nieuwsbrief;	Gerealiseerd
· Boek over het Reliëf zorgconcept;	Niet gerealiseerd
· Mijn Leven in kaart voor Migranten en Vluchtelingen;	Gerealiseerd
· Methode voor Zingeving in de Jeugdzorg;	Gerealiseerd
· De methode <i>Dilemma’s in kaart</i> ;	Gerealiseerd
· Boek over verantwoord maatschappelijk ondernemen in de zorg;	Gerealiseerd.
· Handleiding over verhalend werken met mensen met een verstandelijke beperking;	Verschijnt in 2015
· Herziening van <i>Mijn leven in fragmenten</i> ;	Gerealiseerd
5) Reliëf stelt een efficiënt PR en communicatiebeleid op.	Deels gerealiseerd
6) Reliëf ontwerpt een realistisch plan waarop Reliëf een bijdrage kan leveren aan het publiek debat, inclusief het bepalen van de voornaamste thema’s, zo mogelijk in samenwerking met verwante maatschappelijke partners.	Deels gerealiseerd
7) Reliëf participeert in de netwerken van zusterorganisaties en verwante organisaties.	Gerealiseerd
8) Reliëf maakt kwartier voor een samenwerkingsverband in de protestants-christelijke ouderenzorg.	Gerealiseerd

BEWEGING

1) Reliëf voert adviesgesprekken met deskundigen en sleutelfiguren (januari - april 2014);	Gerealiseerd
2) Reliëf overlegt met fondsen voor het verwerven van een startsubsidie voor het verder ontwikkelen van dit plan (januari - april 2014);	Gerealiseerd
3) Reliëf belegt een expertmeeting over de Beweging met een klein aantal beoogde samenwerkingspartners (mei 2014);	Gerealiseerd
4) Op basis van de uitkomsten van 1-3 formuleert Reliëf een opdracht voor een werkgroep om het businessplan Beweging en detail uit te werken (juni - oktober 2014).	Gerealiseerd
5) Reliëf presenteert het businessplan Beweging aan de ALV in november 2014.	Gerealiseerd

ACADEMIE

1) Reliëf beschrijft de processen en bijbehorende rollen en verantwoordelijkheden van de Academie (januari - februari 2014).	Gerealiseerd
2) Reliëf verbetert de administratieve systemen ter ondersteuning van de centrale processen (februari - juli 2014).	Gerealiseerd
3) Reliëf werkt met een taakstelling voor stafmedewerkers met behulp van een nieuwe tariefstructuur en nieuwe tarieven (januari 2014).	Gerealiseerd
4) Reliëf ontwikkelt haar zorgconcept, inclusief marketing- en acquisitiestrategie (januari - oktober 2014).	Niet gerealiseerd.
5) Reliëf brengt haar dienstverlening actief onder de aandacht van klanten.	Gerealiseerd
6) Reliëf biedt de bestaande cursussen met Open Inschrijving aan: · Masterclass Ouder worden in Perspectief;· Masterclass Zorgethiek voor geestelijk verzorgers;· Ethiek in de Praktijk;· Gespreksleider Moreel Beraad;· Effectieve communicatie voor geestelijk verzorgers;· Werken met het Levensverhaal in de Zorg voor ouderen;· Werken met levensverhalen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking;· Leergang Zorgen voor Zin bij Ouderen.	Geannuleerd
Gerealiseerd
Gerealiseerd
Gerealiseerd
Gerealiseerd
Gerealiseerd
Niet gerealiseerd
7) Reliëf rondt het 'Project Levensverhalen voor migranten en vluchtelingen' af.	Gerealiseerd
8) Reliëf bereidt de uitvoering voor van een project 'Menslievende Zorg' in samenwerking met religieuze ordes en congregaties;	Gerealiseerd
9) Reliëf werkt aan het Project Levensverhalen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.	Gerealiseerd
10) Reliëf participeert in de Trainingswinkel van het Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen.	Gerealiseerd

Bijlage 2: Samenstelling organen van Reliëf

Bestuur

Het bestuur van Reliëf was op 31 december 2014 als volgt samengesteld:

Voorzitter:	Drs. E.A.R.J. (Emile) Lohman, oud voorzitter Raad van Bestuur van het Radboudumc in Nijmegen.
Vice-voorzitter/secretaris:	J. (Jan) den Ouden, bestuurder Amaris Zorggroep te Laren.
Penningmeester:	Drs. H. (Herman) de Boer, zelfstandig coach en supervisor
Overige leden:	C.A.M. (Tine) de Boer-Poel, namens de Stichting Cupertino C.R.M.C. (Carla) Cornuit, bestuurder Stichting LuciVer te Wijchen Drs. L. (Leo) van Houtem

Raad van Advies

In de Raad van Advies van Reliëf hadden op 31 december 2014 de volgende personen zitting: dr D.J. (Dirk-Jan) Bakker, dr J. (Johan) Bouwer, drs. W.J. (Wybe) Dijk, D. (Daniëlle) van der Eerden-Vollebregt, drs. S.A.A. (Simon) Evers, dr E.P. (Bert) de Jong, dr H. (Herman) Noordegraaf, mr. B.M. (Bernard) Reuser, K.I. (Rienk) van Splunder, J. (Jolke) Thalen, dr T. (Thijs) Tromp (ambtelijk secretaris). De zetel van de voorzitter is momenteel vacant.

Verenigingsbureau

De personele bezetting van het verenigingsbureau is op 1 januari 2015 als volgt: 5 stafleden (3,1 fte), 5 trainers/coaches met een oproepcontract, 1 projectmedewerker (0,2 fte) en een secretariaat (1,2 fte). De salarisadministratie en de financiële administratie worden verzorgd door De Boer & Vink in Haastrecht. De directeur (0,4 fte) geeft leiding aan het verenigingsbureau.

De personele bezetting van het verenigingsbureau is op 1 januari 2015 als volgt:

Directeur:	Dr T. (Thijs) Tromp
Staf:	Drs. W. (Wout) Huizing Drs. M.C.E. (Marcia) Smits Drs. A.M. (Marije) Stegenga M. (Marije) Vermaas-Boer, MSc
Projectmedewerker:	Dr D. (Dominiek) Lootens
Trainer/coach:	Drs. M.-É.J. (Marie-Élise) van den Brandt-Heek Drs. G. (Gerrie) Kooijman-van Andel J.T.H. (Anja) van Rijswijk Drs. T.L. (Tiska) Ikking, coach Drs. P.I. (Paulien) Matze
Secretariaat:	N. (Nicoline) Kwakkelstein, management assistent Vereniging & Beweging A.J.C.(Alie) Meyvogel, management assistent Academie
Vrijwilliger:	R. (Roy) van Dijk, administratief medewerker

Redactie Zin in Zorg

Per 1 januari 2015 bestaat de redactie uit:

W. (Wilma) Altena-Niehof

Dr C.W.J. (Carlo) Leget (voorzitter)

Dr G.H. (Frits) Mertens

Dr T. (Thijs) Tromp

Dhr. M. (Melle) Knulst

Drs. M. (Marije) Vermaas (eindredacteur)

De brede redactie wordt gevormd door:

Drs. A. (Abeltje) Hoogenkamp

Drs. J. (Jaap) Huttenga

Drs. P. (Paula) Irik

Drs. J. (Jeannet) van de Kamp

Drs. M. (Michael) Kolen

Dr M. (Madeleine) Timmermann

Drs. C.T.A (Cynthia) Lieshout

Bijlage 3: Publicaties

Boeken:

- Marie-Élise van den Brandt-Heek & Wout Huizing, *In gesprek met mensen met dementie. De kracht van persoonlijke verhalen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2014.
- Paulien Matze & Wout Huizing, *Met oudere migranten in gesprek over hun levensverhaal. Mijn leven in kleur*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2014.
- Marije Stegenga, *Dilemma's in kaart. Methode voor moreel beraad*. Utrecht: Perspectief Uitgevers 2014.
- Marja Doesburg, *Een veilig huis. Vieringen in het verpleeghuis met mensen met dementie*. Elikser 2014.
- Jan Hoogland, Wim Kuiper, Thijs Tromp, *Geloof in je werk. 60 voorbeelden van christelijke en katholieke inspiratie*. Leiden: Sinds 1883.
- Inge van Nistelrooij, *Basisboek Zorgethiek*. Heeswijk: Uitgeverij Abdij van Berne 2014. Ongewijzigde herdruk.

In kranten en tijdschriften (een selectie):

- 'Kamer wil meer aandacht voor geestelijke bijstand terminale patiënt.' De Gelderlander 10 november 2014.
- Thijs Tromp, 'De Jordaan was geen hotel, maar gaf de mensen een thuis.' In: NDZorg van 6 november 2014.
- Wout Huizing, 'Prachtig tachtig'. In: Open Deur, september 2014/80.
- 'De comeback van de kerk', reportage naar aanleiding van het symposium 'De kerk staat klaar' in: NRC 27 september.
- 'De participatiesamenleving.' Verslag symposium Reliëf, verschenen op Zorgethiek.nu, maart 2014.
- Een interview met Wout Huizing over eenzaamheid in: Visie september 2014.
- Wees niet neutraal op werkvloer. Niet-religieuzen doen er goed aan te erkennen dat ze net zo gelovig zijn als wel-religieuzen, stellen Jan Hoogland, Wim Kuiper en Thijs Tromp (Reformatorisch Dagblad, 8 september 2014).
- De vraag naar wat de zorg voor een patiënt mag kosten, lijkt onvermijdelijk. Maar de vraag naar hoeveel tijd een patiënt mag kosten is dringender. Nederlands Dagblad 27 augustus 2014.
- José Vorstenbosch, 'Mijn verhaal vertellen lucht me van binnen op'. Interview met Thijs Tromp. In: Volzin, mei 2014.
- Levensverhalen geven dementerenden een eigen stem is een artikel vanuit MARA over het optekenen van levensverhalen en de toegevoegde waarde voor het zorgleefplan, door Maria Huijts en Marie-Elise van den Brandt (Zo wel!, nummer 1 2014). Meer informatie over 'zichtbare levensverhalen' is te vinden op www.maraprojecten.nl/denhaag/levensverhalen.
- Thijs Tromp, 'Terug naar kernwaarden' In: RMU Zorg&Welzijn, maart 2014.
- Thijs Tromp en Marije Stegenga, 'Op weg naar betekenisvolle zorg'. In: Kwaliteit in zorg, 2014, nummer 1.
- Vraag vooral niet naar feiten! Spreek demente ouderen aan als wijze ouderen en ze praten honderduit over hun leven. M.E. van den Brandt over het project levensverhalen (CVZ Magazine, januari 2014 pag. 32/33).
- Een uniek leven is een artikel over het maken van levensboeken, met een bijdrage van Wout Huizing over de methode 'Mijn leven in kaart' (Terdege, 1 januari 2014 pag. 8 t/m 13).
- Het aantal kerkdiensten in zorginstellingen daalt gestaag (Reformatorisch Dagblad, januari 2014).

- In het kader van het Prudentiaproject verscheen onder redactie van Gert Olthuis en Thijs Tromp een themanummer van het Tijdschrift voor Gezondheidszorg en Ethiek over gezamenlijke besluitvorming, het onderwerp van de Prudentiaconferentie